

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
КАФЕДРА АНГЛІЙСЬКОЇ ФІЛОЛОГІЇ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Протоколом засідання
Вченої ради факультету
іноземних мов
від 19 лютого 2020 р. № 7

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
ПІДГОТОВКИ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ
для студентів ОС «Магістр»
спеціальності 014 Середня освіта / 035 Філологія
спеціалізації 014.02 «Мова і література (англійська)» / 035.04 Германські мови та
літератури

Маріуполь – 2020

Методичні рекомендації підготовки кваліфікаційних робіт (для здобувачів ОС «Магістр» галузей знань 01 Освіта та 03 Гуманітрані науки, спеціальностей 014 Середня освіта / 035 Філологія, спеціалізації 014.02 «Мова і література (англійська)» / 035.04 Германські мови та літератури. – Маріуполь: МДУ, 2020. – 23с.

Рецензенти: Кажан Ю.М.

Згідно з Положенням про кваліфікаційні роботи в Маріупольському державному університеті (наказ від 02.03.2017 № 92, протокол Вченої ради МДУ 02.02.2017 №10) є складовою системи внутрішнього забезпечення якості вищої освіти в Маріупольському державному університеті регулює організацію підготовки і захисту кваліфікаційної роботи та розроблено з урахуванням вимог Закону України «Про вищу освіту», нормативних документів МОН України, державних стандартів вищої освіти України, «Положення про організацію освітнього процесу в Маріупольському державному університеті», «Положення про порядок створення та організацію роботи Екзаменаційної Комісії у Маріупольському державному університеті», освітніх програм підготовки здобувачів вищої освіти.

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНИХ РОБІТ

Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження студента, яке виконується на завершальному етапі навчання студентів у Маріупольському державному університеті. Її виконання є обов'язковою складовою освітнього процесу на рівні підготовки за освітнім ступенем «магістр».

Кваліфікаційна робота має комплексний характер і пов'язана з використанням набутих студентом знань, умінь і навичок зі спеціальних дисциплін. У більшості випадків кваліфікаційна робота є продовженням та більш поглибленою розробкою теми курсової роботи студента-випускника. Вона передбачає систематизацію, закріплення, розширення теоретичних і практичних знань зі спеціальності та застосування їх при вирішенні конкретних наукових, виробничих та інших завдань. Виконуючі наукову роботу, студент-дипломник повинен підтвердити рівень сформованості професійної компетентності згідно із освітньо-кваліфікаційною характеристикою спеціаліста або магістра філології та вимогами освітньо-професійної програми його підготовки.

Метою виконання кваліфікаційної роботи є вирішення професійної проблеми, що ґрунтується на комплексному опануванні матеріалу і методів дослідження, послідовного викладання, а також практичного застосування теоретичних знань для вирішення конкретних завдань.

У процесі виконання кваліфікаційної роботи студент у відповідності до кваліфікаційних вимог повинен продемонструвати:

- знання загальнотеоретичних, професійно-орієнтованих і спеціальних дисциплін, які розкривають теоретичні основи філології та практичні питання методики навчання іноземних мов;
- вміння відбирати, систематизувати та обробляти інформацію у відповідності до цілей дослідження;
- вміння робити узагальнюючі висновки, висувати конкретні пропозиції щодо вдосконалення НВП в ЗОШ I – III ступеня або в ЗВО;
- вміння визначати і використовувати причинно-наслідкові зв'язки процесів та явищ у прикладній філології.

Кваліфікаційна робота має характеризуватися логічністю, доказовістю, аргументованістю і відповідати таким вимогам:

- містити поглиблений теоретичний аналіз досліджуваної теми;
- містити самостійні дослідження;
- містити обґрунтовані пропозиції щодо використання результативного дослідження на практиці;
- мати належне оформлення;
- мати всі потрібні супровідні документи;
- бути виконаною і поданою на кафедру англійської філології в термін, передбачений графіком навчального процесу.

Кваліфікаційна робота, яка не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, написана без дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів практичного

дослідження теми, обґрунтованих пропозицій, а також не має відзиву наукового керівника та зовнішньої рецензії, до захисту не допускається. Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Написання та захист кваліфікаційної роботи іноземною мовою можливе за поданням декана факультету та погодженням ректора.

Зовнішніми рецензентами кваліфікаційних робіт призначаються науково-педагогічні працівники інших університетів та висококваліфіковані фахівці виробництва (відповідно галузі обраної теми). *Зовнішня рецензія* подається у письмовому вигляді в довільній формі і має містити такі складові:

1) Загальна характеристика кваліфікаційної роботи:

- актуальність теми, відповідність її сучасному стану певної галузі науки та перспективам розвитку, практичним завданням відповідної сфери;
- вивчення й критичний аналіз монографічних і періодичних видань з теми;
- вивчення й характеристика історії досліджуваної проблеми та її сучасного стану;
- чітка характеристика предмета, мети й методів дослідження, опис та аналіз проведених автором експериментів;
- узагальнення результатів, їх обґрунтування, висновки та практичні рекомендації.

Таким чином, кваліфікаційна робота повинна бути:

- реальною – відображати рішення сучасних проблем, пов'язаних з функціонуванням системи дослідження та її підсистем, мати науково-теоретичне і практичне значення;
- актуальною – повинна бути присвячена дослідженням і розробкам, що відносяться до сучасних проблем розвитку відповідної галузі, що мають особливу важливість на сучасному етапі;
- інформативною – повною мірою відображати дослідження, проведене на високому теоретичному і практичному рівнях на основі загальнонаукової та конкретно-наукової методології.

2) Характеристика основного змісту наукової роботи:

- оцінка якості аналізу літератури, фундаментальність і глибина розкриття теоретичної основи проблеми;
- повнота і глибина представленого в роботі практичного досвіду, експериментального матеріалу; оцінка стилю викладу теми і його відповідність логіці теоретико-практичної спрямованості визначеного автором кола питань;
- відношення автора до розглянутих питань, новизна думок, виражених у його оцінних судженнях за досліджуваною проблемою.

3) Оцінка результатів і якості наукової роботи:

- рівень і якість розкриття теми;
- оцінку конкретних пропозицій, рекомендацій щодо практичного використання результатів дослідження;
- оцінку загальних вражень від кваліфікаційної роботи (оформлення, стиль і грамотність викладення тощо);
- інші питання на розсуд рецензента.

Кваліфікаційна робота є документом, на підставі якого Екзаменаційна комісія визначає рівень теоретичної підготовки випускника, його готовність до самостійної роботи за фахом, приймає рішення про присвоєння відповідної кваліфікації.

4) Висновок рецензента про відповідність якості виконаної кваліфікаційної роботи вимогам до таких робіт, про можливість допущення її до захисту і, за бажанням, може бути висловлено зауваження та думку про оцінку роботи за чотири бальною системою: відмінно, добре, задовільно, незадовільно.

Рецензент має підписатися із зазначенням свого прізвища, ім'я та по батькові, місця роботи і посади, яку займає, і завірити підпис у встановленому порядку. Для підготовки

студента до пояснень у зв'язку з можливими зауваженнями рецензента йому надається можливість ознайомитися з рецензією до захисту роботи на засіданні ЕК.

На засідання ЕК до початку захисту подаються такі документи:

- витяг із наказу ректора про затвердження персонального складу цієї комісії;
- список студентів екзаменаційної групи, які допущені до захисту дипломних, магістерських робіт чи до складання державного іспиту за підписом декана факультету;
- довідка від деканату про виконання студентом навчального плану та про одержані ним оцінки з теоретичних дисциплін, навчальних, виробничих практик;
- кваліфікаційна робота студента;
- письмовий відзив керівника кваліфікаційної роботи;
- зовнішня рецензія на кваліфікаційну роботу;
- інші матеріали, які характеризують наукову і практичну цінність виконаної кваліфікаційної роботи (довідки про впровадження результатів дослідження у практичну діяльність закладів освіти, опубліковані статті, тези з теми кваліфікаційної роботи тощо).

Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт для ОС «Магістр» 035 Філологія «Мова та література (англійська):

- «Особливості передачі оказіональної лексики (на матеріалі творів Дж.К.Роулінг «Гаррі Поттер та Орден Феніксу» та «Гаррі Поттер і Смертельні реліквії»);»;
- «Становлення жіночої особистості у романістиці Маргарет Дреббл»;
- «Функції художньої деталей у епічному творі»

Орієнтовні теми кваліфікаційних робіт для ОС «Магістр» 014 Середня освіта «Мова та література (англійська):

- «Типологія авантюричних образів в англійській літературі ХІХ століття»
- «Особливості створення інтерактивного середовища у процесі навчання іноземної мови в загальноосвітніх навчальних закладах»
- «Технологія проблемного навчання як ефективний спосіб навчання англійської мови»

2. ВИМОГИ ДО СТРУКТУРИ І ЗМІСТУ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У кваліфікаційній роботі необхідно стисло, логічно та аргументовано представляти зміст і результати досліджень, уникати загальних слів, бездоказових тверджень, тавтології.

Кваліфікаційна робота, як правило, складається зі:

- вступу,
- основної частини, поділеної на розділи та підрозділи,
- висновків,
- списку використаних джерел,
- додатків (якщо вони потрібні).

Незалежно від обраної теми, структура кваліфікаційної роботи має бути такою:

- титульний аркуш;
- план виконання кваліфікаційної роботи;
- зміст;
- перелік умовних позначень (за необхідності);
- вступ;

- основна частина, яка складається з декількох розділів (2-3). Розділи у свою чергу поділяються, як правило, на підрозділи, що розкривають теоретичні та практичні аспекти означеної в роботі проблеми. Кожен розділ може складатися з 2-4 підрозділів. Після кожного розділу мають бути сформульовані висновки;

- загальні висновки;
- список використаних джерел;
- додатки (за необхідності).

2. 1. Титульний лист кваліфікаційної роботи містить:

- найменування вищого навчального закладу, факультету та випускової кафедри;
- прізвище, ім'я, по батькові автора;
- тема роботи;
- шифр і найменування спеціальності;
- науковий ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника і (чи) консультанта, рецензента;
- місто і рік.

2.2. Зміст подають на початку наукової роботи. Він містить найменування і номери початкових сторінок усіх розділів, підрозділів і пунктів (якщо вони мають заголовки), зокрема вступу, висновків до розділів, загальних висновків, додатків, списку використаних джерел тощо. Заголовки змісту повинні точно повторювати заголовки в тексті.

2.3. Перелік умовних позначень, символів, скорочень і термінів.

Якщо в науковій роботі вжита специфічна термінологія, а також використані маловідомі скорочення, нові символи, позначення тощо, то їхній перелік може бути представлений у роботі у вигляді окремого списку, що розміщують перед вступом.

Перелік необхідно друкувати двома колонками, у яких ліворуч приводять, наприклад, скорочення, праворуч – детальну розшифровку скорочень.

Якщо в науковій роботі спеціальні терміни, скорочення, символи, позначення тощо повторюються менше трьох разів, перелік не складають, а їхню розшифровку приводять у тексті при першому згадуванні.

2.4. У вступі розкривається сутність і стан розробки наукової проблеми, до якої звертається студент, формулюються мета та завдання дослідження, здійснюється обґрунтування необхідності подальших розвідок, аналізується джерельна база.

Обсяг вступу кваліфікаційної роботи – 4-6 сторінок (5% від загального обсягу роботи).

Він повинен мати певну структуру, обумовлену науковою логікою:

- актуальність теми;
- визначення об'єкту та предмету дослідження;
- ступінь її вивченості в спеціальній науковій літературі;
- визначення мети та завдань дослідження;
- огляд джерельної бази дослідження;
- характеристика методології дослідження;
- практичне значення отриманих результатів, їх апробація, публікації тощо.

Обґрунтування актуальності роботи – обов'язкова вимога до будь-якої кваліфікаційної роботи. Висвітлення актуальності повинно бути небагатослівним. Достатньо в межах однієї сторінки показати теоретичне і практичне значення розробки теми дослідження.

Об'єкт дослідження – це явище, процес або суспільні відносини, які зумовлюють проблему і обрані автором для вивчення.

Предмет дослідження міститься у межах об'єкта. Він лише вказує на суттєві зв'язки та відносини, властивості, аспекти, функції, які є визначальними для даного дослідження. Предмет визначає тему дослідження, також він віддзеркалюється у самій назві роботи.

Для того, щоб проаналізувати стан дослідження з обраної теми, складається короткий огляд літератури, завдяки якому робиться висновок, що обрана тема потребує подальшої розробки.

Мета повинна відображати кінцеві прогнозовані результати дослідження. Мета дослідження пов'язана з об'єктом і предметом дослідження, а також його кінцевим результатом і шляхами його досягнення.

Для досягнення поставленої мети дослідження студент визначає послідовне виконання відповідних *завдань*.

Мета роботи конкретизується через низку відповідних *завдань*: вивчити, описати, встановити, вдосконалити, розвинути, обґрунтувати, розробити тощо.

Завдання повинні формулюватися точно і конкретно, оскільки їх вирішення повинно скласти зміст розділів кваліфікаційної роботи.

Об'єкт, предмет і мета повинні бути логічно взаємоузгоджені і пов'язані між собою і темою кваліфікаційної роботи.

Важливим етапом дослідження є вибір *методів дослідження*. Вони використовуються як інструмент, завдяки якому досягається обрана мета у роботі.

Студент при написанні кваліфікаційної роботи повинен вибирати та використовувати ті методи, за допомогою яких можлива реалізація поставлених у дослідженні завдань.

2.5. Наукова новизна отриманих результатів.

У вступі приводиться коротка анотація нових наукових положень чи рішень, запропонованих студентом особисто. Необхідно показати відмінність отриманих результатів від відомих раніше, описати ступінь новизни (уперше розроблений, запропонований, синтезований), удосконалений (модифікований), одержав подальший розвиток).

2.6. Практичне значення отриманих результатів.

Подаються відомості про практичне застосування одержаних результатів дослідження або рекомендації щодо їх використання.

2.7. Особистий внесок автора.

випадку використання у кваліфікаційній роботі ідей чи розробок, що належать співавторам, разом з якими були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, студент повинен відзначити цей факт у кваліфікаційній роботі з обов'язковою вказівкою конкретного особистого внеску.

2.8. Апробація результатів роботи.

Зазначається, на яких конференціях, семінарах тощо доповідалися результати дослідження.

2.9. Публікації.

Наявність публікацій, що є підтвердженням апробації результатів наукового дослідження є обов'язковою умовою допуску до захисту кваліфікаційної роботи. Зазначається кількість статей у наукових журналах, збірниках наукових праць, матеріалах і тезах конференцій опубліковані результати магістерської роботи.

2.10. Основна частина повинна відповідати наступним вимогам:

- в основній частині, поділеній на окремі розділи, розкривається зміст теми дослідження. У кожному розділі повинна бути завершеність змісту, головна ідея, а також тези, підтверджені посиланнями на джерела, думки різних авторів, результати анкетування, експерименту, аналітичних даних, практичного досвіду тощо;

- думки мають бути пов'язані між собою логічно, увесь текст має бути підпорядкований одній головній ідеї;

- кожний висновок повинен логічно підкріплювати попередній, інакше текст втратить свою єдність. До кожного розділу роботи необхідно зробити висновки, а по закінченні роботи формулюються загальні висновки до всієї роботи в цілому;

- основна частина кваліфікаційної роботи складається, як правило, з 2-3 розділів.

Зміст розділів повинен відповідати темі кваліфікаційної роботи та повністю її розкривати.

Назва розділів не повинна співпадати з назвою всієї роботи. Матеріал у розділах повинен викладатись логічно, лаконічно та аргументовано та відповідати вимогам, які пред'являються до кваліфікаційних робіт.

2.11. Загальні висновки.

Логічним завершенням кваліфікаційної роботи є загальні висновки. Головна їх мета – підсумки проведеної роботи. Висновки подаються у вигляді окремих лаконічних положень, методичних рекомендацій. Дуже важливо, щоб вони відповідали поставленим завданням.

Також рекомендовано формулювати висновки до кожного розділу кваліфікаційної роботи.

У висновках необхідно зазначити не тільки те позитивне, що вдалося виявити в результаті вивчення теми, а й недоліки та проблеми практичного характеру, а також конкретні рекомендації та пропозиції щодо їх усунення.

У висновках потрібно наголосити на якісних та кількісних показниках здобутих результатів, обґрунтувати достовірність результатів дослідження, викласти рекомендації з вирішення проблеми, скласти пропозиції щодо вдосконалення підходу до проблеми, яка досліджується.

У стислій формі, в логічній послідовності викладаються зроблені автором узагальнення – висновки конкретного характеру, які повинні бути покладені в основу доповіді при захисті кваліфікаційної роботи перед ЕК. Крім того, висновки не повинні носити характер анотацій. Кваліфікаційна робота, окрім загальних висновків, повинна містити пропозиції теоретичного і практичного характеру.

Крім пропозицій, у кваліфікаційній роботі на основі висновків, зроблених за результатами якісного або кількісного аналізу, повинно бути зроблено підтвердження або спростування гіпотези (гіпотез), висунутих у ній (за наявності).

Основна вимога до заключної частини – не повторювати змісту вступу, основної частини роботи і висновків, зроблених по розділах. Обсяг висновків, як правило, складає 3-4 сторінки.

3. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

3.1. Кваліфікаційна робота повинна бути набрана на комп'ютері. Робота виконується на білому папері формату А4 (210x297 мм).

Обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи повинен становити 80-100 сторінок.

Шрифт друку повинен бути чітким, стрічка – чорного кольору середньої жирності.

Ілюстрації мають бути чорно-білого кольору.

3.2. Друкування тексту – за допомогою комп'ютера здійснюється через 1,5 міжрядкових інтервали, 14 кегль, шрифт Times New Roman.

Поля:

ліве – 30 мм;

праве – 15 мм;

верхнє, нижнє – 20 мм.

Заголовки розділів пишуть по центру симетрично тексту великими літерами. Заголовки підрозділів – по центру симетрично тексту малими літерами (крім першої). Переноси слів у заголовках не допускаються. Крапку в кінці заголовка не ставлять. Якщо заголовок складається з 2-х або більше речень, їх відділяють крапкою. Відстань між заголовком та текстом – 2 інтервали. Заголовки підкреслювати не рекомендується. Кожний розділ слід починати з нового аркуша (сторінки). Підрозділи починають з відступом від попереднього тексту на 1 інтервал на тій самій сторінці.

3.3. Нумерація.

Сторінки кваліфікаційної роботи нумерують арабськими цифрами, але на титульному аркуші, на аркуші зі змістом роботи, на Плані виконання кваліфікаційної роботи, на додатках номери не ставляться. Нумерація сторінок починається зі сторінки, на якій розміщується Вступ. На сторінках номер ставлять у правому верхньому куті.

Номер розділу ставлять після слова «РОЗДІЛ», після номера крапку не ставлять, далі з нового рядка друкують заголовок розділу великими літерами.

Підрозділи нумерують у рамках кожного розділу (нумерація складається з двох чисел, відокремлених крапкою).

3.4. Ілюстрації, таблиці, графіки.

Ілюстрації (схеми, графіки, діаграми) і таблиці необхідно представляти в роботі безпосередньо після тексту, де вони згадані вперше, чи на наступній сторінці. Ілюстрації і таблиці, що розміщені на окремих сторінках роботи, включають до загальної нумерації сторінок.

Ілюстрації позначають словом «Рис.» і нумерують послідовно в межах розділу, за винятком ілюстрацій, представлених у додатках.

Номер ілюстрації повинен складатися з номера розділу і порядкового номера ілюстрації, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Рис. 1.2.» (другий рисунок першого розділу).

Номер ілюстрації, її назва і пояснювальні підписи розміщують послідовно під ілюстрацією. Якщо в роботі представлена одна ілюстрація, то її нумерують за загальними правилами.

Таблиці нумерують послідовно (за винятком таблиць, представлених у додатках) у межах розділу. У правому верхньому куті над відповідним заголовком таблиці розміщують напис «Таблиця» із вказівкою її номера. Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка.

Наприклад: «Таблиця 1.2.» (друга таблиця першого розділу).

Якщо в роботі одна таблиця, її нумерують за загальними правилами.

При переносі частини таблиці на іншу сторінку слово «Таблиця» та її номер вказують один раз праворуч над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть слова «Продовження табл.» і вказують номер таблиці.

3.5. Загальні правила посилання.

При написанні кваліфікаційної роботи студент повинен обов'язково посилатися на авторів і джерела, з яких запозичив матеріали чи окремі результати. Використовуючи в кваліфікаційній роботі ідеї і розробки, що належать також і співавтору, разом з яким були написані наукові праці, підготовлені доповіді і виконані спільні дослідження, студент повинен відзначити цей факт у своїй роботі. У випадку виявлення факту плагіату, тобто використання запозиченого матеріалу як новизни свого дослідження, кваліфікаційна робота знімається з розгляду без права її повторного захисту.

Посилання дають змогу відшукати документи і перевірити достовірність відомостей про цитування документа, дають необхідну інформацію щодо нього, допомагають з'ясувати його зміст, мову тексту, обсяг.

Для підтвердження власних аргументів, посилання на авторитетне джерело або для критичного аналізу того чи іншого друкованого твору слід наводити *цитати*. Науковий етикет вимагає точно відтворювати цитований текст, бо найменше скорочення наведеного витягу може спотворити зміст, закладений автором.

Якщо використовують відомості, матеріали з монографій, оглядових статей, інших джерел з великою кількістю сторінок, тоді в посиланні необхідно точно вказати номери сторінок, ілюстрацій, таблиць, формул.

Посилання в тексті кваліфікаційної роботи на джерела слід зазначати порядковим номером за переліком посилань, виділеним двома квадратними дужками, наприклад, «...у працях [1-7]...».

Якщо в тексті роботи необхідно зробити посилання на складову частину або на конкретні сторінки відповідного джерела, можна наводити посилання у виносках, при

цьому номер посилання має відповідати його бібліографічному опису за переліком посилань.

Приклад:

Цитата в тексті: «... У сучасних умовах стрімкого розвитку нових технологій саме інвестиції виступають найважливішим засобом забезпечення прогресивних структурних зрушень в економіці [26, с.99]».

Відповідний опис у переліку посилань:

26. Дергачова В.В. Шляхи підвищення впливу іноземних інвестицій на конкурентоспроможність українських підприємств / В.В. Дергачова // Проблемы развития внешнеэкономических связей и привлечения иностранных инвестиций: региональный аспект. — Донецк: Донеччина, 2001. — С.98 -102.

Статистичні дані, які студент використовує у кваліфікаційній роботі для аналізу та пропозицій, повинні бути представлені на кінець попереднього звітного року або у вигляді плану на поточний рік. Висловлення результатів роботи на підставі застарілих статистичних даних попередніх років вважається недоцільним.

3.6. Список використаних джерел оформлюється одним із таких способів:

- у порядку появи посилань у тексті;
- в алфавітному порядку прізвищ перших авторів або заголовків;
- у хронологічному порядку.

Бібліографічний опис джерел складають відповідно до чинних стандартів з бібліотечної та видавничої справи, міжнародних і державного стандартів з обов'язковим наведенням назв праць. Зокрема потрібну інформацію можна одержати із таких міждержавних і державних стандартів:

ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Бібліографічний запис. Бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання (ГОСТ 7.1–2003, IDT)»;

ДСТУ 3582–97 «Інформація та документація. Скорочення слів в українській мові у бібліографічному описі. Загальні вимоги та правила»;

ДСТУ 6095:2009 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи. Правила скорочення заголовків і слів у заголовках публікації (ГОСТ 7.88–2003, MOD)»;

ДСТУ 7093:2009 «Система стандартів з інформації, бібліотечної та видавничої справи.

Бібліографічний запис. Скорочення слів і словосполук, поданих іноземними європейськими мовами»;

ГОСТ 7.12–93 «СИБИД. Библиографическая запись. Сокращение слов на русском языке. Общие требования и правила»;

ГОСТ 7.11–78 «СИБИД. Сокращение слов и словосочетаний на иностранных европейских языках в библиографическом описании».

Список використаних джерел – елемент бібліографічного апарату, який містить бібліографічні описи використаних джерел і розміщується після висновків.

3.7. Додатки нумеруються арабськими цифрами (Додаток 1, Додаток 2, Додаток 3 і т. д.) на кожному окремому додатку. Послідовність вміщення додатків визначається порядком появи посилань на них у тексті роботи.

Додатки також можна позначати послідовно великими літерами української абетки, за винятком літер Г, Є, Ї, О, Ч, Ъ, наприклад, додаток А, додаток Б тощо. Один додаток позначається як додаток А.

При оформленні додатків окремою частиною на титульному аркуші під назвою кваліфікаційної роботи друкують великими літерами слово «ДОДАТКИ».

До додатків доцільно включати допоміжний матеріал, необхідний для повного сприйняття дипломної роботи:

- зразки анкет, опитувальних листів та ін.;
- таблиці допоміжних цифрових даних;
- ілюстрації допоміжного характеру;

- інструкції та методики, розроблені в процесі виконання роботи.

4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. До захисту кваліфікаційної роботи допускаються студенти, які виконали навчальний план, успішно пройшли попередній захист кваліфікаційної роботи.

4.2. Попередній захист проводиться, як правило, за місяць до дати захисту.

4.3. Рішення про допуск до захисту приймається на засіданні кафедри на підставі результатів попереднього захисту. Витяг з протоколу засідання кафедри з обґрунтуванням цього рішення подається у деканат відповідного факультету.

4.4. З метою визначення якості та ступеня готовності до захисту кваліфікаційної роботи випускова кафедра організовує попередній захист з обов'язковою презентацією студентом основних положень дослідження.

4.5. Процес підготовки кваліфікаційної роботи систематично контролює науковий керівник, виконання завдань кваліфікаційної роботи заслуховуються на засіданнях кафедри (1 раз на семестр).

4.6. Науковий керівник перевіряє на відповідність встановленим вимогам оформлення кваліфікаційної роботи та надає відгук (Додаток б), в якому зазначається:

- актуальність дослідження;
- обґрунтування використаних методів дослідження;
- рівень використання набутих у процесі навчання теоретичних знань при виконанні дослідження;
- вміння самостійно вирішувати наукові та практичні проблеми; логічно, послідовно, аргументовано викладати матеріал і робити висновки;
- повнота розкриття теми;
- недоліки роботи та зауваження;
- рекомендація до захисту.

4.7. Кваліфікаційна робота обов'язково повинна мати рецензію. Рецензентами випускових кваліфікаційних робіт призначають науково-педагогічних працівників інших університетів та висококваліфікованих фахівців виробництва. Склад рецензентів затверджується наказом ректора університету за поданням завідувачів кафедр до 30 вересня другого року навчання студентів ступеня «магістр».

4.8. Рецензія повинна бути завірена в установленому порядку.

При рецензуванні кваліфікаційної роботи рекомендується визначати:

- новизну постановки і розроблення проблеми;
- використання наукових методів дослідження;
- аргументованість висновків і обґрунтованість пропозицій;
- вміння здобувача освітнього ступеня магістра, чітко, грамотно й аргументовано викладати матеріал, правильно оформлювати його;
- недоліки та зауваження щодо змістовної частини роботи, оформлення;
- висновок щодо рекомендації до захисту із зазначенням оцінки за прийнятою шкалою оцінювання знань.

4.9. Негативний письмовий відгук наукового керівника або негативна рецензія щодо змісту кваліфікаційної роботи та отриманих результатів дослідження не є підставою недопущення до захисту.

4.10. Відповідно оформлена кваліфікаційна робота (разом із відгуком та рецензією) реєструється на кафедрі.

Студент не має права вносити зміни у кваліфікаційну роботу після її реєстрації. Титульна сторінка представленої роботи містить підписи: студента, наукового керівника, наукового консультанта (за потреби).

4.11. Процедура захисту включає:

- доповідь студента про зміст роботи (10-12 хвилин);

- запитання до автора роботи;
- виступ рецензента або оголошення рецензії (у разі відсутності рецензента);
- відповіді студента на зауваження рецензента.

Доповідь повинна містити: обґрунтування актуальності теми, мету, завдання, об'єкт, предмет дослідження, методи, які були використані у ході дослідження, основні результати дослідження.

Захист кваліфікаційної роботи здійснюється з використанням необхідного ілюстративного матеріалу, презентацій тощо. Кількість примірників ілюстративного матеріалу повинна відповідати кількісному складу ЕК.

Під час захисту кваліфікаційної роботи студент зобов'язаний дати вичерпні відповіді на всі зауваження у відгуках та рецензіях, а також на запитання представників ЕК, які були поставлені у ході захисту.

При оцінюванні захисту кваліфікаційної роботи ЕК бере до уваги такі показники:

- якість кваліфікаційної роботи загалом (творчий характер, вміння автора аналізувати теоретичний матеріал, обґрунтованість сформульованих практичних рекомендацій);
- самостійність у розробці проблеми;
- якість оформлення кваліфікаційної роботи (науковий стиль викладу, грамотність, бібліографія);
- рівень виступу студента (чіткість у формулюванні актуальності, мети і завдань роботи, вміння зробити правильні висновки, культура мовлення);
- відгук керівника і оцінку роботи рецензентом.

4.12. Студенту, який не захищав кваліфікаційну роботу у визначений графіком термін з поважних, підтверджених документально причин, захист роботи може бути перенесений. Після розгляду заяви ректором і прийняття позитивного рішення готується проект наказу про захист кваліфікаційної роботи за індивідуальним графіком.

4.13. Студенти, не допущені до захисту кваліфікаційних робіт, як і ті, що отримали незадовільні оцінки, відраховуються з університету з отриманням академічної довідки і правом повторного захисту роботи (з наступного навчального року) протягом трьох років після відрахування з МДУ.

5. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

За наслідками підготовки кваліфікаційної роботи та їх прилюдного захисту, з урахуванням зауважень рецензентів та висновків наукового керівника виставляється диференційована оцінка.

Оцінка **“відмінно”** виставляється за умови повного дотримання всіх вимог щодо структури, змісту та оформлення роботи, а також своєчасного подання роботи до захисту. Студент виявляє вміння стисло викладати результати теоретичного та практичного дослідження проблеми під час прилюдного захисту та відповідей на запитання членів ЕК та присутніх, а також критичні зауваження рецензентів. Враховуються результати апробації наукового дослідження (участь в конференціях, наукових семінарах, публікації тощо).

Оцінка **“добре”** виставляється при наявності недоліків щодо оформлення роботи або у практичній частині дослідження, а також при порушенні терміну подання роботи до захисту; при наявності недоліків під час викладу результатів теоретичного і практичного дослідження проблеми або відповідей на запитання членів ЕК та присутніх, а також критичні зауваження рецензентів.

Оцінка **“задовільно”** ставиться при порушенні вимог щодо оформлення роботи та терміну подачі роботи до захисту; при наявності недоліків у теоретичній та практичній частині роботи; при наявності недоліків під час викладу результатів теоретичного і

практичного дослідження проблеми або відповідей на запитання членів ЕК та присутніх, а також критичні зауваження рецензентів.

Оцінка “**незадовільно**” виставляється тоді, коли робота не відповідає вимогам щодо оформлення та змісту.

ДОДАТКИ

Додаток 1

Зразок заяви на затвердження теми кваліфікаційної роботи

Завідувачу кафедри _____
(назва кафедри)
Маріупольського
державного _____
університету
(наук. ступінь, вчене звання, ПІБ зав. кафедри)
студента спеціальності _____
(шифр, назва спеціальності повністю)
_____ факультету
(назва факультету)
_____ курсу
(курс)
денної/заочної форми навчання
_____ (ПІБ студента)

заява.

Прошу затвердити мені таку тему кваліфікаційної роботи:
« _____ » та призначити
науковим керівником д.і.н., професора (к.і.н., доцента)
_____.

« ____ » _____ 20__ р.

Підпис

Віза наукового керівника

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІСТОРИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА МІЖНАРОДНИХ ВІДНОСИН ТА ЗОВНІШНЬОЇ
ПОЛІТИКИ**

**До захисту допустити:
Зав. кафедри
«___» _____ 20__ р.**

**Кваліфікаційна робота
за освітнім ступенем «Магістр» на тему:
«Інтеграція Чехії до ЄС: політичний аспект»**

Студентки історичного факультету
спеціальності «Міжнародні відносини»
освітнього ступеня «Магістр»
Іванової Тетяни Іванівни
Науковий керівник:
Іванов Іван Петрович
доктор, політичних наук, професор
кафедри міжнародних відносин
та зовнішньої політики

Рецензент:
Андрущенко Світлана Вікторівна, кандидат політичних наук, доцент кафедри міжнародних
відносин та
зовнішньої політики Інституту міжнародних відносин КНУ ім. Тараса Шевченка

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою _____
Секретар ЕК _____
«___» _____ 201__ р.

Маріуполь – 201_

МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА _____

Освітній ступінь «Магістр»

Шифр та назва спеціальності _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри _____,
(науковий ступінь, вчене звання)

_____ (ПІБ завідувача кафедри)

« _____ » _____ 201__ р.

ПЛАН ВИКОНАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

_____ (прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____

керівник роботи _____,
(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

затверджені наказом Маріупольського державного університету від « ____ » _____
20__ року № _____

2. Строк подання студентом роботи _____

3. Вихідні дані до роботи (мета, об'єкт, предмет) _____

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

Наприклад:

Розділ 1. _____

Розділ 2. _____

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. МЕТОДОЛОГІЧНІ ТА ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ МІЖНАРОДНОЇ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....	10
1.1. Сутність та значення міжнародних інвестицій у національному економічному розвитку.....	10
1.2. Закономірності міжнародних інвестиційних процесів.....	26
1.3. Регулювання міжнародної інвестиційної діяльності.....	35
Висновки до розділу 1.....	50
РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ І УЧАСТІ В НИХ УКРАЇНИ.....	53
2.1. Аналіз міжнародних інвестиційних процесів.....	53
2.2. Оцінка стану інвестиційного процесу в Україні.....	61
2.3. Аналіз участі України в міжнародних інвестиційних процесах.....	89
Висновки до розділу 2.....	116
РОЗДІЛ 3. УДОСКОНАЛЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНОГО МЕХАНІЗМУ УЧАСТІ УКРАЇНИ В МІЖНАРОДНИХ ІНВЕСТИЦІЙНИХ ПРОЦЕСАХ.....	119
3.1. Удосконалення механізму залучення іноземних інвестицій в економіку України.....	119
3.2. Чинники збільшення власних джерел інвестування української економіки.....	140
3.3. Формування нових організаційних структур, що сприяють активізації участі України в міжнародних інвестиційних процесах.....	159
Висновки до розділу 3.....	179
ВИСНОВКИ.....	182
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	186
ДОДАТКИ.....	204

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

**ВІДГУК
керівника на кваліфікаційну роботу**

студента _____

Тема кваліфікаційної роботи _____

Науковий керівник _____

Актуальність теми _____

Об'єкт дослідження _____

Характеристика теоретичного рівня, наявності самостійних розробок та практичної значимості роботи _____

Зауваження та недоліки _____

Загальний висновок керівника _____

Науковий керівник _____ « ____ » _____ 201_ р.

Кваліфікаційна робота переглянута.

Студент _____ допускається до захисту кваліфікаційної роботи в
Екзаменаційній комісії.

Завідувач кафедри _____

ПІБ

підпис

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

Студента ОС «Магістр»

_____ (ПІП)

На тему _____

Актуальність теми _____

Самостійність розробки і пропозиції автора _____

Практична значимість роботи _____

Зауваження та недоліки _____

Загальний висновок _____

Рецензент _____

(ППП науковий ступінь, вчене звання, посада, місце роботи,)

Підпис _____

«__»_____